

Girişimcinin Özellikleri Ve Ekonomideki Önemi

İlter BEKÂR (1), Derya SEVİM KORKUT(1)

ÖZET

Yenilik ve yaratıcılığın kaynağı olan girişimcilik global ekonomide hızla önemini artırmaktadır. Ülke ekonomileri incelendiğinde girişimciliğin sosyal ve politik yararlarının daha belirgin bir şekilde ortaya çıktığı görülmektedir. Bu nedenle girişimciliğin tanınması ve teşvik edilmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada girişim, girişimci ve girişimcilik kavramları tanımlanarak girişimcinin üstlendiği fonksiyonlar belirtilmiş, ayrıca, ülke ekonomisinin kalkınmasında girişimciliğin önemi ve üstlendiği rolü konusunda bilgilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Girişim, girişimci, girişimcilik, işletme.

Properties of Entrepreneur and Its Importance In Economy

ABSTRACT

Entrepreneurship, which is the source of innovation and creation, becomes more important in global economy. The social and political benefits of entrepreneurship appear more clearly when country economies analyzed. Hence, recognition and fomentation of entrepreneurship is becoming more important.

In this paper, enterprise, entrepreneur and entrepreneurship defined and the functions of entrepreneur specified. Also the importance of entrepreneurship in country development and its role discussed in this paper.

Keywords: Enterprise, entrepreneur, entrepreneurship, organization.

1. GİRİŞ

Girişimci, ekonomik kaynakların düşük üretkenlik alanlarından yüksek alanlara aktarılma sürecinde baş aktördür. Çünkü üretim kaynaklarını yeni bir tarzda birleştirerek kullanılmayan üretim faktörlerinin kullanılmasını sağlar. Daha da önemlisi kullanılmakta olan üretim araçlarının ve mevcut girdilerinin değişik şekillerde kullanımı ile üretimi artırarak işsizlik sorununa önemli bir çözüm olanağı sunduğu gibi ekonomik büyümenin de dinamosudur. Her ne kadar etkileri doğrudan görülemez de girişimcilik bir ülkenin büyümesi ve gelişmesinde çok önemli bir unsurdur.

2. GİRİŞİM – İŞLETME AYRIMI

Girişim bazı bilim adamlarına göre, doğa, sermaye ve emeğin bir araya getirilmesinden oluşan bir bütündür. Bazılarına göre de, başkalarının gereksinimlerini sürekli kılarak karşılamak üzere, pazarı olan ve pazarda fiyatı

¹ Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü, DÜZCE

oluşan ekonomik mal ve hizmetleri ortaya koymak ve sahibine, yani girişimciye kar sağlamak amacı güden bir işletmedir (Akat ve ark, 1994).

Ekonomik herhangi bir birimin işletme olabilmesi için insan gereksinimlerini karşılayıcı ve doyurucu ekonomik nitelikteki mal ve hizmeti üretmek amacı ile üretim öğelerini bir araya getirip, faaliyette bulunulması yeterli olmaktadır. Oysa bir işletmeye girişim denilebilmesi için bu iki özelliğin yanında sürekli faaliyette bulunması, üretilen ekonomik mal ve hizmetlerin başkalarının gereksinimini karşılaması, bu mal ve hizmetlerinin fiyatının olması gerekmektedir (Akat ve ark, 1994).

İşletme - Girişim Ayrımını yapacak olursak; bir yöneticinin veya yöneticiler grubunun otoritesi altında mal ya da hizmet üreterek insanların gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulmuş bulunan, üretim öğelerini bünyesinde barındıran ve parasal bir dönüşümü gerçekleştirmeye çalışan bir birime “**İşletme**” adı verilir. İşletme, üretimin yapıldığı yer olarak, teknik birim olduğu halde, **Girişim**; ticari, mali ve hukuki birim olarak görülmektedir. İşletme, teknik bir örgüt birimi olarak, ekonomik faaliyetinin amacını saptayan ticari, mali ve hukuki bir örgüt olan girişim kavramından daha dar bir anlamı ifade etmektedir (Akat ve ark, 1994).

Dar anlamda üretim amacıyla ve teknik bakımdan bütünlük ve tamlık arz eden, üretim araçlarının bileşimi olan işletme kavramını, üretim araçlarını üretim amacı uğruna hesabi bir birim durumuna sokulması olan “**Girişim**” kavramından kesinlikle ayırmak gerekir (Akat ve ark, 1994).

Girişim sürekli bir faaliyette bulunur, ortaya koyduğu mal ve hizmetlerle başkalarının gereksinimlerini karşılar, bu mal ve hizmetlerin bir pazarı vardır ve bunlar birer fiyata sahiptirler. Amaçları sahibine ya da sahiplerine kar sağlamaktır. Girişim ekonomik amaç ve işlevi olan kar sağlama hedefinden anlaşılması gereken, karının en büyüklenmesi (maksimizasyon) dır. Fakat karın bunun en büyüklenmesinin söz konusu olduğu yerde, zararının da olabileceği unutulmamalıdır (Akat ve ark, 1994).

Girişim ve işletmeyi birbirine bağlı fakat birbirinden farklı iki varlık olarak anlayan bir görüş de vardır. Bu görüşe göre işletme, ekonomik mal ve hizmetlerin ortaya konduğu teknik birimdir. Girişim ise; bir ya da birden çok teknik birimleri örgütlediren, yönetim ve finanse eden ve bunlara sahip olan bir varlıktır (Akat ve ark, 1994).

3. GİRİŞİMCİ (MÜTEŞEBBİS)

İlk kez ortaçağda kullanılan bu kelimenin “entrepreneur” kökünden geldiği yani “iş yapan” anlamına geldiği görülür. Bu tanım zaman içinde değişmiş, gelişmiş ve özellikle yirminci yüzyılda daha çok risk alma, yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirme ve tüm bunların hayata geçirilme süreci olarak adlandırılmaya başlanmıştır (www.insankaynakları.com.tr).

Girişimcilerin faaliyette bulunabilmeleri için üretim faktörlerinin temin edilerek, belirli bir düzen içerisinde yönlendirilmesi gerekmektedir. Neyin, nasıl, ne zaman ve niçin üretileceğine karar veren, bu konuyla ilgili çalışmalar yapan, kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu kişilere “girişimci” adı verilmektedir. Girişimci, “bir mal veya hizmeti üretmek, pazarlamak için kendine ait ya da başka kişi ya da kurumlardan sağladığı sermaye ile üretim faktörlerini bir araya getiren, bu faaliyeti yaparken ortaya çıkabilecek kar ve zararı göze alan kişi” olarak tanımlanabilir (Dinçer ve Fidan, 2000).

Girişimci, toplumun gereksinim duyduğu, dolayısıyla talep edilebilir bir malı veya hizmeti bulup onu üretmeye girişen ve yaratıcılığı ile buna önyak olan kişi olarak da tanımlanabilir. Üretim faktörlerinden biri olarak kabul edilen girişimci, mal ve hizmet üretmek veya pazarlamak amacıyla diğer üretim faktörlerini ele geçirip birleştirir, kar amacı güder ve risklere katlanır. Kurduğu girişimin dolayısıyla kendi amacına ulaşabilmesi için girişimcinin pazarın gereksinimlerini görebilen, insanların isteklerinde ortaya çıkan değişiklikleri sezebilen ve bunu değerlendirebilen kişi olması gerekmektedir. Amaca ulaşabilmesi için girişimini başarıyla yönetmek zorundadır. Bu nedenle girişimci “karlı gördüğü bir iş için sermayesini ve emeğini riske ederek pazara katılma cesaretini gösteren kişi” olarak da tanımlanabilir (Alpagun, 1998).

İnsanları girişimci olmaya yönlendiren ve bu konuda başarılı kılan en önemli etken kişinin “girişimcilik kapasitesi”dir denebilir. Hemen hemen herkes belli miktarda üretim aracının (emek, sermaye, toprak) sahibidir. Kişi sahip olduğu miktarda bu araçları belli bir bedel karşılığında başkalarına kiralayabilir ya da sahip olduğu üretim araçlarını başkalarından kiralayacaklarıyla birleştirerek kendi kullanabilir. Aslında her iki durumda da kişi belli bir gelir elde eder. Sahip olduğu üretim araçlarını başkalarına kiralaması ile kendi kullanımında tutması sonucu elde edilen gelir farkı, kişinin girişimcilik kapasitesi olarak adlandırılmaktadır. Bu kapasite bizzat kişiyle ilgilidir ve başka bir işletme için hiçbir değeri yoktur. İnsanlar sahip olduğu bu girişim kapasitesinden yararlanarak bağımsız çalışma hayallerini gerçekleştirmek, yeteneklerini kanıtlamak ya da yaratıcılıklarını ortaya koymak amacıyla iş hayatına atılmaya karar verirler. Bununla beraber, sahip olunan girişimcilik kapasitesi herkes için aynı düzeyde değildir. Bu konuda yapılan araştırmalarda, başarılı kabul edilen girişimcilerin belli ortak özelliklerinin olduğu ortaya konulmuştur. Bu nedenle iş hayatına soyunmaya karar vermeden önce kişinin bu özelliklerin neler olduğunu bilmesinde ve bunları kendi özellikleriyle karşılaştırmasında yarar bulunmaktadır (Alpagun, 1998)

3.1. GİRİŞİMCİNİN FONKSİYONLARI

Halk arasında yalnızca parası (sermayesi) olanların girişimci olabilecekleri konusunda oldukça yaygın, ancak yanlış olan bir kanı bulunmaktadır. Girişimci kendi emeği, sermayesini kullanabileceği gibi,

yapacağı anlaşmalarla üretim faktörlerini sahiplerinden kiralayabilir. Üretim faktörlerini kiralama durumunda girişimci; emeğe; ücret, sermayeye; faiz, doğal kaynaklara (toprak); kira öder. Bu ödemeleri yaptıktan sonra, kalan miktar (kar) girişimcinin emeğini ve sermayesini risk etmesi karşılığını oluşturur. Böylece, girişimci kavramı, başta kendi emeği ve sermayesi olmak üzere, toplumsal kaynakları kullanarak mal veya hizmet üretimini yönlendiren kişileri kapsar (Alpagun, 1998).

Toplumda girişimci rolünü oynayan yüklendikleri işlerin bütünü girişimcinin fonksiyonu olarak adlandırılır. Çağdaş bir girişimciden yerine getirmesi beklenen fonksiyonlar şöyle sıralanabilir (Şimşek, 1999).

- Yeni mal üretmek veya bilinen mal ve hizmetlerin niteliklerini (kalitelerini) yükseltmek,
- Yeni üretim yöntemleri geliştirmek ve uygulayabilmek,
- Endüstride yeni organizasyonlar yapmak,
- Yeni pazar bulmak,
- Hammaddelerin ve benzeri maddelerin sağlanacağı yeni kaynaklar bulmak.

Bu geleneksel fonksiyonların yanında günümüzde girişimcilerin çağdaş sayılabilen ilave bazı fonksiyonları da yerine getirmesi beklenir. Bu fonksiyonlar ise (Şimşek, 1999);

- İşletmenin gelişim stratejilerini belirlemek,
- Yönetim ve organizasyon politikalarını belirlemek,
- Çevrenin işletmeye sunduğu fırsatları izleyip bunlardan yararlanmak ve tehditleri bertaraf etmek veya etkisiz kılmak,
- Teknolojide gelişme ve değişimleri izlemek ve işletmenin değişen koşullara uyumunu sağlamaktır.

Girişimci kişilerin farklı kişilik özelliklerine sahip oldukları açıktır. Bu kişileri yönlendiren ve harekete geçiren kişilikleridir. 1999'da Doğu Almanya'da Utsch ve arkadaşları küçük ölçekli girişimciler ve yöneticiler üzerinde yaptıkları araştırmada, girişimcilerin "başarı yönelimi", "yeterlilik duygusu" ve "kontrolden kaçınma" gibi özelliklere sahip olduğunu bulmuşlardır. Aynı tarihlerde Becherer ve Mauer, proaktif kişilikle gerek bireysel, gerek kurumsal girişimciliğin paralel özellikler gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Proaktif kişilik, çevresinde değişime neden olacak bir etki yaratmak için harekete geçen insanları tanımlar (<http://www.baltas-baltas.com>).

Kuzey Amerika, Orta Avrupa ve Güneydoğu Asya'da girişimciler ve üst düzey şirket yöneticileriyle yapılan bir araştırmaya göre proaktif insan (<http://www.baltas-baltas.com>);

- Sürekli değişim fırsatları kollar,
- Değişime odaklı hedefler belirler,
- Problemleri öngörür ve önler,

- Farklı işler yapar ya da işleri farklı yapar,
- Harekete geçer,
- Hedefe ulaşana kadar uğraşmayı ve çaba göstermeyi sürdürür,
- Değişimi tasarlamak ve başlatmakla kalmaz, sonuna erdirir ve başarır.

3.2. GİRİŞİMCİNİN EKONOMİDEKİ YERİ

İktisat teorisinde girişimcilik kavramı yüzyılı aşkın süredir kullanılmasına rağmen uzun yıllar boyunca incelenmeyen, toplum içinde fazla bilinmeyen veya kabul görmeyen bir konu olarak kalmış, ancak son yıllarda birçok ülkenin devlet politikalarının merkezinde yer alan bir konu haline gelmiştir (Müftüoğlu ve ark, 2005).

Girişimcilik, daha doğrusu özel girişimcilik ekonomik büyüme ve kalkınmanın motorudur. Yenilik ve yaratıcılığın kaynağıdır. Bir ülkede “hür teşebbüs” olarak ifade edilen rekabete dayalı özel girişimcilik ne kadar gelişirse o ülkede ekonomik refah düzeyi de o ölçüde yükselir. Özel mülkiyetin, dolayısıyla özel girişimciliğin olmadığı ve/veya yetersiz olduğu ülkelerde ekonomik refah düzeyinin düşük olduğu gerçeği artık hepimiz tarafından bilinmektedir (<http://www.canaktan.org>).

Özel girişimcilik, özel çıkarların maksimizasyonu demektir, fakat bu aynı zamanda toplumsal çıkarın maksimize edilmesine de imkân sağlar. İktisat biliminde “homo economicus” olarak adlandırılan girişimci tipi aslında bir taraftan kendi çıkarı için çalışırken, öte yandan toplumun çıkarına da hizmet etmektedir (<http://www.canaktan.org>).

Liberal felsefenin öncülerinden ve modern iktisat biliminin kurucusu olarak kabul edilen Adam Smith, ünlü Milletlerin Zenginliği adlı eserinde özel girişimcilerin “görünmez eli” sayesinde ekonomik refah düzeyinin artacağını şu şekilde anlatır (<http://www.canaktan.org>).

“Her girişimci sahip olduğu sermayeyi en yüksek üretim ve kar sağlayacağı alanlara yönlendirir. Girişimci bunu yaparken, ne toplumun çıkarını artırmayı amaçlar, ne de bunu ne ölçüde yaptığını bilir. Girişimci sadece kendi özel çıkarını gözetir ve bu amacını gerçekleştirirken “görünmez bir el” onun hiç düşünmediği başka amaçlara da hizmet etmesini sağlar”.

Bilgiye dayalı ekonomik ortamda başarılı olabilmek için yaratıcı ve yenilikçi girişimciliğin teşvik edilmesi şarttır. Girişimci ekonomiyi kurarken küçük veya büyük, yeni veya eski firmaların ayrımı olmaksızın “yenilikler yapan girişimci firmalar” oluşturmak gerekecektir. Özellikle yenilikler yapmak ana hedefler arasında olmalıdır, çünkü dünyanın bugün ulaştığı rekabet ortamında ancak ve ancak yeni değerler üretebilen, katma değeri artıran ve rekabet gücünü sürekli iyileştirebilen, daha önemlisi farklılaştıran yenilikleri

yapabilen girişimler başarılı olabileceklerdir. Bunun için de girişimcilerin sayısını artıran ve buldukları ekonomik, politik ve sosyal ortamı iyileştirerek girişimcilere destek olan bir altyapının kurulması sağlanmalıdır (DPT, 2004).

Endüstriyel yapının iyileştirilmesi, rekabet gücünün artırılması ve ekonomik büyümenin hızlandırılarak istihdam ve gelir düzeyinin artırılmasına yol açmak için ülkelerin önem vermesi gereken konuların başında girişimcilik ve yenilik gelmektedir (DPT, 2004).

Yoğun girişimci dinamizmi ve hızlı ekonomik büyüme arasındaki ilişki, girişimciliğin ekonomik gelişmenin yakıtı olduğunu, istihdam ve refah artışı yarattığı genel olarak kabul edilen bir konu durumuna gelmiştir. Bu kabule göre, girişimcilik ve yenilikler ekonominin yaratıcı sürecinin merkezinde yer almakta ve yeni iş olanakları yaratmaktadır. Girişimciler fırsatları hisseden ve yeni piyasalar yaratabilmek için, yeni ürünler ve üretim süreçleri geliştirebilmek için risk alan kişilerdir. Bütün bunlardan çıkarılacak sonuç ise, girişimciliğin ekonomik gelişmede önemli bir rol oynadığıdır (Müftüoğlu ve ark, 2005).

Neredeyse tüm gelişmiş ekonomilerde yeni ve küçük işletmeler tüm işletmelerin %90'ına yakınına oluşturmaktadır. AB ülkeleriyle ilgili son zamanlarda yapılan bir çalışmada GSYİM'da meydana gelen yıllık değişimin %83'ünü küçük ölçekli işletmelerin satış gelirlerinden kaynaklandığı görülmektedir. Ayrıca dünya ölçeğinde, eldeki verilerden yeni ve küçük ölçekli işletmelerin yeni istihdam olanaklarının en büyük kaynağı olduğu anlaşılmaktadır (Müftüoğlu ve ark, 2005).

4. SONUÇ

Girişimciler serbest pazar sağlıklı işleyişinin teminatı oldukları kadar, demokratik hür toplumun vazgeçilmez unsurlarıdır. Onlar dinamik atılgan yapıları, yaratıcı güçleri ve iş bitirici nitelikleriyle, toplumun kaynaklarını üretime yönlendirirler, ürettikleri mal ve hizmetlerin niceliğini ve niteliğini artırarak, toplumun refah düzeyinin yükselmesine katkıda bulunurlar (Alpagun, 1998).

Globalleşmenin boyutları genişledikçe ve ölçek ekonomilerine itibar azaldıkça, girişimciliğin sosyal ve politik yararları daha belirgin biçimde ortaya çıkmakta ve kabul görmektedir. Bu bağlamda ele alındığında, girişimcisi bol ülkelerin geleceği güçlü olan ülkelerdir, denebilir. Bu nedenle, ülkemizin yirmibirinci yüzyılın dünya paylaşım sistemine ortak olabilmesi daha çok sayıda girişimcinin varlığını gerekli kılmaktadır. Öte yandan, ülkelerin dünya güç sistemindeki yerini ekonomik gücün belirlediği günümüzde, Türkiye'nin hak ettiği yeri alması da yine ülkeyi ekonomik yönden daha güçlü kılacak girişimlerin varlığına bağlıdır. Bunun sağlanması ise, toplumun girişim kültürünü daha yaygın biçimde geliştirmesini zorunlu kılmaktadır (Alpagun, 1998).

5. KAYNAKLAR

- Akat, İ. ve ark. 1994. İşletme Yönetimi, Beta Basım Yayın Dağıtım AŞ, yayın No: 496, İstanbul
- Alpagun, O. 1998, İşletme Bilimine Giriş, Derya Kitabevi, Trabzon
- Anonim, 2006. <http://www.canaktan.org/yonetim/kobi/girisimcilik-teorisi/girisimcilik-onemi.htm>
- Anonim, 2006. <http://www.insankaynaklari.com/cn/ContentBody.asp?BodyID=2867>
- Anonim, 2006. http://www.baltas-baltas.com/web/makaleler/ck_5.htm
- Dinçer, Ö. ve Fidan, Y. 2000, İşletme Yönetimine Giriş, Beta Basım Yayın Dağıtım AŞ, yayın No: 660, İstanbul
- DPT, 2004, Sanayi Gelişme Stratejileri ve Rekabet Gücünün Artırılması Çalışma Grubu Raporu, İktisat Kongresi, <http://www.tik2004.org.tr/>
- Mucuk, İ. 2003, Modern İşletmecilik, Türkmen Kitabevi, yayın No: 80, İstanbul
- Müftüoğlu, T. ve ark. 2005, Girişimcilik, Anadolu Üniversitesi Yayınları, yayın No: 1567, Eskişehir
- Onal, G. 1995, Temel İşletmecilik Bilgisi, Türkmen Kitabevi, yayın No: 66, İstanbul
- Şimşek, Ş. 1999, İşletme Bilimine Giriş, Nobel yayın Dağıtım, yayın No: 54, Ankara